

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	4
1. Sự cần thiết của việc nghiên cứu Đề tài	4
2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu	6
3. Phạm vi nghiên cứu	7
4. Cơ sở lý luận và phương pháp nghiên cứu	7
5. Nội dung của Đề tài và các vấn đề cần giải quyết.....	7

Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ QUY TRÌNH, THỦ TỤC XEM XÉT, THÔNG QUA DỰ ÁN LUẬT TẠI KỲ HỌP QUỐC HỘI Error! Bookmark not defined.

1.1. Chức năng lập pháp và quy trình, thủ tục trong hoạt động lập pháp của Quốc hội..... **Error! Bookmark not defined.**

1.1.1. Chức năng lập pháp của Quốc hội **Error! Bookmark not defined.**

1.1.2. Quy trình, thủ tục trong hoạt động lập pháp của Quốc hội**Error! Bookmark not defined.**

1.2. Quy trình, thủ tục xem xét, thông qua dự án luật tại kỳ họp Quốc hội**Error! Bookmark not defined.**

1.2.1. Xem xét, thông qua dự án luật tại kỳ họp Quốc hội**Error! Bookmark not defined.**

1.2.2. Quy trình, thủ tục xem xét, thông qua dự án luật tại kỳ họp Quốc hội

Error! Bookmark not defined.

1.3. Kinh nghiệm của một số nước về quy trình, thủ tục xem xét thông qua dự án luật..... **Error! Bookmark not defined.**

1.3.1. Lần đọc thứ nhất và lần đọc thứ hai**Error! Bookmark not defined.**

1.3.2. Lần đọc thứ ba và thông qua..... **Error! Bookmark not defined.**

1.3.3. Thủ tục tiến hành các cuộc thảo luận tại Nghị viện**Error! Bookmark not defined.**

Chương 2: THỰC TRẠNG THỰC HIỆN QUY TRÌNH, THỦ TỤC XEM XÉT, THÔNG QUA DỰ ÁN LUẬT TẠI KỲ HỌP QUỐC HỘIError! Bookmark not defined.

2.1. Sơ lược về sự phát triển các quy định của pháp luật về quy trình, thủ tục xem xét, thông qua dự án luật tại kỳ họp Quốc hội**Error! Bookmark not defined.**

- 2.1.1. Giai đoạn từ năm 1945 đến năm 1992 **Error! Bookmark not defined.**
- 2.1.2. Giai đoạn từ năm 1992 đến nay **Error! Bookmark not defined.**
- 2.2. Quy định của pháp luật hiện hành về quy trình, thủ tục xem xét, thông qua dự án luật tại kỳ họp Quốc hội..... **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.2.1. Thuyết trình về dự án luật..... **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.2.2. Trình bày báo cáo thẩm tra **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.2.3. Thảo luận về dự án luật..... **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.2.4. Biểu quyết thông qua dự thảo luật **Error! Bookmark not defined.**
- 2.3. Thực trạng áp dụng quy trình, thủ tục xem xét, thông qua dự án luật tại kỳ họp Quốc hội..... **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.3.1. Thuyết trình về dự án luật..... **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.3.2. Trình bày báo cáo thẩm tra **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.3.3. Thảo luận về dự án luật..... **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.3.4. Biểu quyết thông qua dự thảo luật **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.3.5. Một số nhận xét về thực trạng xem xét, thông qua dự án luật tại kỳ họp Quốc hội..... **Error! Bookmark not defined.**

Chương 3: GIẢI PHÁP TIẾP TỤC ĐỔI MỚI QUY TRÌNH, THỦ TỤC XEM XÉT, THÔNG QUA DỰ ÁN LUẬT TẠI KỲ HỌP QUỐC HỘI**Error! Bookmark not defined.**

- 3.1. Sự cần thiết của việc đổi mới quy trình, thủ tục xem xét, thông qua dự án luật tại kỳ họp Quốc hội..... **Error! Bookmark not defined.**
- 3.2. Nguyên tắc chỉ đạo trong việc đổi mới quy trình, thủ tục xem xét, thông qua dự án luật tại kỳ họp Quốc hội... **Error! Bookmark not defined.**
 - 3.2.1. Bảo đảm sự lãnh đạo của Đảng **Error! Bookmark not defined.**
 - 3.2.2. Phát huy chủ trong quá trình xem xét, thông qua dự án luật**Error! Bookmark not**
 - 3.2.3. Bảo đảm sự phân công, phối hợp giữa các cơ quan nhà nước trong hoạt động lập pháp của Quốc hội .. **Error! Bookmark not defined.**

3.2.4. Bảo đảm nguyên tắc pháp chế xã hội chủ nghĩa **Error! Bookmark not defined.**

3.2.5. Bảo đảm nguyên tắc khoa học, khách quan **Error! Bookmark not defined.**

3.3. Giải pháp tiếp tục đổi mới quy trình, thủ tục xem xét, thông qua dự án luật tại kỳ họp Quốc hội..... **Error! Bookmark not defined.**

3.3.1. Hoàn thiện quy định pháp luật về quy trình, thủ tục xem xét, thông qua dự án luật..... **Error! Bookmark not defined.**

3.3.2. Đổi mới về tổ chức **Error! Bookmark not defined.**

3.3.3. Cải tiến một số công tác khác **Error! Bookmark not defined.**

KẾT LUẬN..... **Error! Bookmark not defined.**

DANH MỤC CÔNG TRÌNH CỦA TÁC GIẢ **Error! Bookmark not defined.**

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO **Error! Bookmark not defined.**

PHỤ LỤC **Error! Bookmark not defined.**

SƠ ĐỒ QUY TRÌNH XÂY DỰNG LUẬT CỦA QUỐC HỘI (*từ khi lập Chương trình xây dựng luật, pháp lệnh đến khi được thông qua*) **Error! Bookmark not defined.**

DANH MỤC LUẬT ĐÃ ĐƯỢC QUỐC HỘI BAN HÀNH **Error! Bookmark not defined.**

MỞ ĐẦU

1. Sự cần thiết của việc nghiên cứu Đề tài

Theo quy định của Hiến pháp, Quốc hội Việt Nam là cơ quan đại biểu cao nhất của nhân dân, cơ quan quyền lực nhà nước cao nhất của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Quốc hội thực hiện chức năng lập pháp, giám sát và quyết định những vấn đề quan trọng của đất nước.

Lập pháp là một trong những hoạt động quan trọng và đặc trưng nhất của Quốc hội kể từ khi thành lập Nhà nước Việt Nam dân chủ cộng hòa đến nay. Trong hoạt động lập pháp thì việc xây dựng và ban hành luật luôn được Quốc hội quan tâm và chú trọng, nhất là trong giai đoạn xây dựng nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Qua các nhiệm kỳ Quốc hội, số văn bản luật được ban hành ngày càng tăng. Từ nhiệm kỳ Quốc hội khoá I đến khoá VII, Quốc hội chỉ thông qua 29 luật, bộ luật thì khoá VIII, Quốc hội thông qua 31 luật, bộ luật, khoá IX, Quốc hội thông qua 41 luật, bộ luật, khoá X, Quốc hội thông qua 35 luật, bộ luật. Từ nhiệm kỳ Quốc hội khoá XI trở lại đây, hoạt động xây dựng luật của Quốc hội đã có nhiều đổi mới, đi vào thực chất hơn, có sự tăng cường cả về chất và lượng. Cụ thể là nhiệm kỳ Quốc hội khoá XI, Quốc hội đã thông qua được 84 luật, bộ luật và tính đến hết kỳ họp thứ 5 (tháng 6-2009), Quốc hội khoá XII đã thông qua được 38 luật.

Hoạt động xây dựng và ban hành luật của Quốc hội được tiến hành theo quy trình, thủ tục nhất định. Các bước trong quy trình có quan hệ mật thiết với nhau. Từng bước trong quy trình đó có ý nghĩa nhất định trong việc quyết định chất lượng của đạo luật. Trong quy trình, thủ tục lập pháp, quy trình, thủ tục xem xét, thông qua dự án luật tại kỳ họp Quốc hội có tính quyết định, thể hiện kết quả của quá trình lập pháp, thể hiện rõ chức năng

lập pháp và tính đại diện nhân dân của Quốc hội. Do đó, việc nghiên cứu những vấn đề lý luận và thực tiễn xung quanh quy trình, thủ tục xem xét, thông qua dự án luật có ý nghĩa quan trọng đối với hoạt động lập pháp của Quốc hội. Xuất phát từ những lý do trên tác giả chọn đề tài “*Quy trình, thủ tục xem xét, thông qua dự án luật tại kỳ họp Quốc hội*” làm đề tài luận văn tốt nghiệp cao học của tác giả.

Thời gian qua đã có nhiều bài viết, đề tài, luận án về vấn đề đổi mới công tác lập pháp của Quốc hội nói chung và đổi mới quy trình lập pháp của Quốc hội nói riêng. Trong các công trình của các tác giả đã công bố có bài viết “Quy trình lập pháp Việt Nam từ soạn thảo và xin ý kiến đến quyết định chính sách, dịch chính sách và thẩm định chính sách”, TS. Nguyễn Sĩ Dũng, Ths. Hoàng Minh Hiếu - Tạp chí nghiên cứu lập pháp số 15, tháng 9 năm 2008, “Một số điểm mới quan trọng của Luật ban hành văn bản quy phạm pháp luật”, Ths. Mai Thị Kim Huệ - Tạp chí nghiên cứu lập pháp số 1, tháng 01 năm 2009, “Tổ chức và hoạt động Quốc hội theo yêu cầu Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa”, PGS.TS. Phan Trung Lý, Tạp chí nghiên cứu lập pháp, số 2, tháng 01 năm 2009, “Tiếp tục hoàn thiện quy trình làm việc của Quốc hội”, TS. Ngô Đức Mạnh - Tạp chí Nghiên cứu lập pháp số 4, tháng 02 năm 2009; Sách “Quy trình, thủ tục trong hoạt động của Quốc hội”, Ban công tác lập pháp - Ủy ban thường vụ Quốc hội, Công ty in Hữu nghị, 2005, “Đổi mới và hoàn thiện quy trình lập pháp của Quốc hội”, Văn phòng Quốc hội, Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia, 2004, “Báo cáo nghiên cứu đánh giá quy trình xây dựng luật, pháp lệnh thực trạng và giải pháp”, Viện nghiên cứu chính sách, pháp luật và phát triển, Nhà xuất bản lao động xã hội, 2008; Đề tài “Cơ sở lý luận và thực tiễn của việc thông qua dự án luật tại kỳ họp Quốc hội” năm 1994-1999, TS. Nguyễn Văn Thuận Chủ nhiệm, “Đổi mới và hoàn thiện

quy trình lập pháp của Quốc hội và ban hành pháp lệnh của Ủy ban thường vụ Quốc hội”, đề tài cấp Bộ, 2001, Vũ Mão - Chủ nhiệm Ủy ban đối ngoại của Quốc hội khóa XI Chủ nhiệm, “Tăng cường năng lực lập pháp của Quốc hội trong điều kiện xây dựng nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam hiện nay”, đề tài cấp Bộ, 2006, PGS. TS. Lê Văn Hòe Chủ nhiệm; Luận án “Cơ sở lý luận của việc đổi mới cơ cấu tổ chức và phương thức hoạt động của Quốc hội ở Việt Nam”, NCS Lê Thanh Vân, bảo vệ năm 2003 tại Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh; Luận án: “Hoàn thiện quy trình lập pháp ở Việt Nam hiện nay”, NCS Hoàng Văn Tú, bảo vệ năm 2004 tại Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh, Luận văn Thạc sĩ: “Chất lượng thảo luận và thông qua dự án luật tại kỳ họp Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam”, Hoàng Thị Lan Nhung, bảo vệ năm 2007 tại Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh... Các công trình khoa học nói trên đều trực tiếp hoặc gián tiếp liên quan đến những vấn đề nghiên cứu của luận văn, tuy nhiên hoặc chỉ đi vào một khía cạnh nào đó của quy trình lập pháp hoặc đề cập một cách khái quát đến toàn bộ quy trình lập pháp, trong đó một số nội dung nghiên cứu đã không còn phù hợp với hiện hành và yêu cầu trong đổi mới hoạt động của Quốc hội.

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

Mục đích nghiên cứu của luận văn là làm rõ cơ sở lý luận của quy trình, thủ tục xem xét thông qua dự án luật tại kỳ họp Quốc hội, đánh giá thực trạng việc thực hiện quy trình, thủ tục, nhận thức rõ những ưu điểm, hạn chế trên cơ sở đó đưa ra những kiến nghị có tính khả thi để tiếp tục hoàn thiện quy trình, thủ tục xem xét, thông qua dự án luật tại kỳ họp Quốc hội nói riêng và quy trình, thủ tục lập pháp nói chung.

Tác giả mong muốn kết quả nghiên cứu của mình sẽ góp phần nhỏ bé

vào việc nâng cao hiệu quả công tác lập pháp của Quốc hội; đồng thời, có thể cung cấp thông tin tham khảo hữu ích cho những ai quan tâm đến hoạt động lập pháp của Quốc hội nói chung và quy trình, thủ tục xem xét, thông qua dự án luật tại kỳ họp Quốc hội nói riêng.

3. Phạm vi nghiên cứu

Xem xét, thông qua dự án luật chỉ là một bước của của hoạt động lập pháp, có quan hệ hữu cơ với các bước khác của quy trình lập pháp. Tuy nhiên, trong khuôn khổ có hạn Luận văn chỉ tập trung nghiên cứu những vấn đề liên quan đến quy trình, thủ tục xem xét, thông qua dự án luật tại kỳ họp Quốc hội ở Việt Nam. Theo đó, Luận văn tập trung nghiên cứu các vấn đề cơ bản của quy trình, thủ tục này, từ khi dự án luật được trình Quốc hội tại kỳ họp đến khi được Quốc hội biểu quyết thông qua.

4. Cơ sở lý luận và phương pháp nghiên cứu

Luận văn được thực hiện dựa trên cơ sở lý luận của triết học Mác – Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh, các nguyên tắc cơ bản của chủ nghĩa duy vật biện chứng, chủ nghĩa duy vật lịch sử, các nguyên tắc của lý luận về nhà nước và pháp luật, các quan điểm của Đảng về Nhà nước, pháp luật trong thời kỳ đổi mới, trực tiếp là các quan điểm về đổi mới quy trình lập pháp của Quốc hội được xác định trong Nghị quyết Hội nghị lần thứ bảy Ban chấp hành Trung ương Đảng khóa VIII, Chiến lược xây dựng và hoàn thiện hệ thống pháp luật Việt Nam đến năm 2010, định hướng đến năm 2020 tại Nghị quyết số 48/NQ-TW ngày 24 tháng 5 năm 2005 của Bộ Chính trị.

Luận văn sử dụng phương pháp lịch sử, phân tích, tập hợp, tổng hợp, so sánh, thống kê, xã hội học ...

5. Nội dung của Đề tài và các vấn đề cần giải quyết

- Nghiên cứu cơ sở lý luận về quy trình, thủ tục xem xét, thông qua dự án luật tại kỳ họp Quốc hội gồm chức năng lập pháp, quy trình, thủ tục lập pháp; khái niệm, vai trò, ý nghĩa, đặc trưng, cơ sở xây dựng và áp dụng quy trình, thủ tục xem xét, thông qua dự án luật của Quốc hội; quy trình xem xét, thông qua dự án luật của Nghị viện một số nước.

- Sơ lược về lịch sử hình thành và phát triển của các quy định của pháp luật, hệ thống các quy định của pháp luật hiện hành về quy trình, thủ tục xem xét, thông qua dự án luật tại kỳ họp Quốc hội; đánh giá thực trạng việc thực hiện quy trình, thủ tục xem xét, thông qua dự án luật tại kỳ họp, đưa ra những nhận xét về ưu điểm, hạn chế và nguyên nhân.

- Hệ thống yêu cầu, nguyên tắc cơ bản của việc đổi mới quy trình, thủ tục xem xét, thông qua dự án luật tại kỳ họp Quốc hội; đưa ra kiến nghị cụ thể để tiếp tục đổi mới quy trình, thủ tục xem xét, thông qua dự án luật tại kỳ họp Quốc hội.

Kết cấu Đề tài gồm:

- Mở đầu;
- 3 Chương:

Chương 1. Cơ sở lý luận về quy trình, thủ tục xem xét, thông qua dự án luật tại kỳ họp Quốc hội

Chương 2. Thực trạng thực hiện quy trình, thủ tục xem xét, thông qua dự án luật tại kỳ họp Quốc hội

Chương 3. Giải pháp tiếp tục đổi mới quy trình, thủ tục xem xét, thông qua dự án luật tại kỳ họp Quốc hội

- Kết luận;
- Danh mục công trình của tác giả;

- Danh mục tài liệu tham khảo;
- Phụ lục.